

กระบวนการถ่ายทอดหัตถศิลป์ไทยในสังคมร่วมสมัย
โดยห้องปฏิบัติการศิลปะไทยกราฟ์สตูดิโอ¹
The Process of Transmitting Thai Craftsmanship-Based
Contemporary Art by Thai Craft Studio

(Received: February 16, 2022 Revised: June 22, 2023 Accepted: June 23, 2023)

มานิตา จันทรช่วงโชติ²
Manita Janchoungchot

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดหัตถศิลป์ไทยสู่บุคคลทั่วไปของห้องปฏิบัติการศิลปะไทยกราฟ์สตูดิโอ เพื่อนำเสนอแนวทางการสืบสานงานหัตถศิลป์ไทยหลักสูตรอบรมระยีสันแบบปฏิบัติการ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูลภาคสนาม และใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์เพื่อตีความสร้างข้อสรุป ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารจัดการหลักสูตรอบรมระยีสัน การวางแผน การออกแบบ การเรียนรู้ การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล
2. การบริหารเชิงธุรกิจด้วยส่วนผสมการตลาด (Marketing Mix) ควรพิจารณาส่วนประกอบต่อไปนี้ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ทำเลที่ตั้งร้าน และการส่งเสริมการขาย

¹บทความวิจัยเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยแนวทางการสืบสานคุณค่าหัตถศิลป์ไทย: กรณีศึกษาไทยกราฟ์สตูดิโอ

²อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ E-mail: manitajan@pim.ac.th

3. การปรับตัวของงานช่างหัตถศิลป์ไทย โดยการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์การทำงานให้สะดวกการปรับเปลี่ยนบทบาทครูช่าง การปรับใช้สื่อประชาสัมพันธ์ และการเผยแพร่การปรับเปลี่ยนหน้าที่ของวัตถุชิ้นงานหัตถศิลป์ และการปรับเปลี่ยนสถานที่ ทำให้งานหัตถศิลป์ไทยมีความร่วมสมัยและเข้าถึงได้ง่าย

4. คุณค่าการอบรมระยะสั้นแก่บุคคลและสังคม ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองด้านความรู้ การพัฒนาด้านจิตใจ การพัฒนาด้านอารมณ์ และด้านเครือข่ายสังคม

แนวทางการสืบสานงานหัตถศิลป์ไทยให้แก่บุคคลทั่วไป
วิธีการสร้างการรับรู้ในสังคมและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการทำงานหัตถศิลป์ไทยผ่านกระบวนการประยุกต์ให้ร่วมสมัยทำให้การเผยแพร่งานหัตถศิลป์ไทยยังคงดำรงและสืบสาน สอดคล้องกับลักษณะสังคมยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: กระบวนการถ่ายทอด หัตถศิลป์ สังคมร่วมสมัย
ไทยคราฟท์สตูดิโอ

Abstract

The objective of this research article is to investigate the process of transmitting Thai heritage craftsmanship to the general public of the Thai Craft Studio through practical training courses. The study employs a qualitative research methodology, utilizing data collection methods such as interviews, document analysis, field observations, and content analysis to draw meaningful conclusions. The research findings indicate the following:

1. Management of short-term training course includes planning, instructional design, creating learning experiences, and evaluating outcomes.
2. Business management with a marketing mix approach should be scrutinized in terms of product, price, place, and promotion.
3. Adaptation of Thai artisan work through convenient modifications to working tools, changes in the role of instructor craftsmen, utilization of promotional media, adjustments to the role of heritage artifacts, and changes in the working environment to make Thai artisan work contemporary and easily accessible.
4. The value of short-term training courses for individuals and society lies in self-development in terms of knowledge, psychological growth, emotional development, and social networking.

These research findings provide guidelines for the transmission of Thai heritage to the general public. They emphasize the importance of creating social awareness and promoting learning and engagement in Thai heritage through contemporary methods, ensuring its continued preservation and integration with the characteristics of the present-day society.

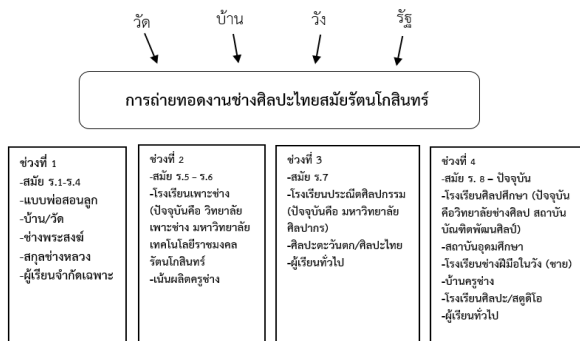
Keywords: Transmission Process, Craftsmanship, Contemporary, Thai Craft Studio.

บทนำ

ช่วงต้นรัตนโกสินทร์ บทบาทของช่างและการสืบสานวิชาช่างของไทย แบ่งเป็นช่างในวัด วัง และบ้าน ครูช่างถ่ายทอดความรู้ให้ลูกศิษย์ โดยเริ่มจากเป็นลูกมือของครูช่าง เพื่อให้ลูกศิษย์สังเกตและจดจำขั้นตอนที่ครูทำ และให้ลงมือปฏิบัติตามง่ายไปหางานยากเป็นลำดับ ดังนั้น การศึกษา และการเรียนรู้ด้านศิลปะไทยแบบธรรมเนียมนิยมเป็นไปตามความสนใจ และความถนัดของแต่ละบุคคล โดยเรียนจากครูช่างโดยไม่มีการบังคับ และเป็นไปตามอัธยาศัยของครูช่างที่จะเล็งเห็นทักษะความสามารถของศิษย์

ในช่วงต้นพุทธศักราช 2521 เกิดการศึกษาศิลปะไทยพื้นฐาน ระดับเยาวชน และถูกบรรจุเป็นรายวิชาครั้งแรกในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาโดยระบุเป็นวิชาเลือก ในปัจจุบันวิชาศิลปะไทย และทัศนศิลป์ไทยในสถาบันการศึกษายังคงมีให้ศึกษาต่อในสายอาชีพ เช่น วิทยาลัยเพาะช่าง วิทยาลัยช่างศิลป์ คณะศิลปกรรม และภาควิชาศิลปะไทย สังกัดในมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน

ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะวิธีการถ่ายทอดงานช่างศิลปะไทย จากในช่วงตอนต้นรัตนโกสินทร์จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เข้าใจโครงสร้าง วิธีการถ่ายทอดแต่ละช่วงยุคสมัย ดูจากภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การศึกษางานช่างศิลปะไทยสมัยรัตนโกสินทร์
ที่มา: (มานิตา จันทรช่วงโชติ, 2563)

จากภาพจะเห็นว่าการศึกษาศิลปะในสมัยรัตนโกสินทร์นั้น เริ่มต้นจากวัดและสกุลช่างหรือสำนักช่างจนกระทั่งพัฒนามาสู่ระบบการศึกษาในปัจจุบันเป็นลำดับ ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 เน้นการสอนแบบพ่อสอนลูก สอนกันในวัดโดยพระภิกษุที่เป็นช่างหรือสอนเฉพาะในสกุลช่างซึ่งเป็นช่างหลวงเสียเป็นส่วนใหญ่

ช่วงที่ 2 เริ่มตั้งโรงเรียนช่างเพื่อการบำรุงฝีมือช่างโบราณ

ช่วงที่ 3 เกิดการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง พ.ศ. 2475 แนวโน้มให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ศิลปะและการพัฒนาแนวทางโรงเรียนศิลปะไทยและศิลปะตะวันตกให้มีความร่วมสมัย

ช่วงที่ 4 การสร้างระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีคณะวิชาศิลปะ การศึกษาศิลปะ ในสมัยรัตนโกสินทร์เป็นการพัฒนาทางสังคมและทางการศึกษา ในปัจจุบันเป็นการผลิตผู้มีความรู้ทางศิลปะเพื่อสร้างสรรค์งานและประกอบอาชีพต่าง ๆ ภายในเขตเมืองซึ่งเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ การศึกษาศิลปะได้รับอิทธิพลจากการศึกษาแบบตะวันตกในการวางโครงสร้างเรียนรู้อีกด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาศิลปะตั้งแต่ครั้งแรกสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ มาจนถึงยุคปัจจุบันได้พัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับ ในทัศนะของผู้วิจัยมองว่าเป็นพัฒนาการทางสังคมของผู้คนในกรุงรัตนโกสินทร์ และความก้าวหน้าของการศึกษาศิลปะที่สืบทอดกันมาโดยตลอดนี้ทำให้คนไทยไม่ขาดช่างและศิลปินผู้สร้างสรรค์ศิลปกรรมของชาติ ปัจจุบันกล่าวได้ว่ากระแสโลกาภิวัตน์ทำให้งานศิลปะแพร่หลายและเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วซึ่งเกิดจากเทคโนโลยีทำให้วิธีการเรียนรู้ การบันทึก และการแลกเปลี่ยน ศิลปวิทยาการในวงกว้างได้มากกว่าสมัยก่อน ประกอบกับปัจจุบันได้ยอมรับอิทธิพลจากการศึกษาแบบตะวันตกที่มีการวางโครงสร้างเรียนรู้ และมีทางเลือกในการศึกษาเรียนรู้งานศิลปะ งานช่างศิลปะไทยจากสถาบันการศึกษาทั้งรัฐและเอกชน ในงานวิจัยนี้ห้องปฏิบัติการศิลปะไทยคราฟท์สตูดิโอ (Thai Craft Studio) เป็นอีกช่องทางในการเรียนรู้ปฏิบัติงานหัตถศิลป์ไทยอย่างมีเอกลักษณ์ในการนำเสนอ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จุดประสงค์ในงานวิจัยนี้ศึกษากระบวนการถ่ายทอดหัตถศิลป์ไทยสู่บุคคลทั่วไปของห้องปฏิบัติการสอนศิลปะไทยคราฟท์สตูดิโอ (Thai Craft Studio)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งส่วนของข้อมูลการศึกษาตามวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อความเข้าใจได้โดยง่ายและใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการสืบสานคุณค่าหัตถศิลป์ไทย: Thai Craft Studio เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษากระบวนการในหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการระยะสั้นเกี่ยวกับงานหัตถศิลป์ไทยแก่บุคคลทั่วไป โดยแบ่งขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ปฏิบัติงาน ณ ห้องปฏิบัติการศิลปะไทยคราฟท์สตูดิโอ (Thai Craft Studio) กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหัตถศิลป์ไทยในภาครัฐ 2) ผู้ก่อตั้งและผู้สอนหัตถศิลป์ไทยในไทยคราฟท์สตูดิโอ 3) ผู้เรียนของไทยคราฟท์สตูดิโอ

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาการถ่ายทอดงานช่างหัตถศิลป์ไทยซึ่งศึกษาการนำเสนอของไทยคราฟท์สตูดิโอ

ขอบเขตระยะเวลา ระหว่างสิงหาคม ถึง ตุลาคม 2562 ระหว่างมิถุนายน ถึง กรกฎาคม 2563 และ เดือนกุมภาพันธ์ 2564 เว้นระยะเวลาเนื่องจากความเข้มข้นของมาตรการควบคุมแพร่ระบาด โควิด-19 มีประกาศล็อกดาวน์กรุงเทพฯ และปริมณฑล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) วารสารและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรวบรวมงานทัศนศิลป์ไทย ช่างสิบหมู่ ศิลปะไทย การถ่ายทอด การศึกษา การเปลี่ยนแปลง การอนุรักษ์ การสืบสานงานทัศนศิลป์ไทย การเก็บข้อมูลภาคสนามในห้องปฏิบัติการศิลปะ ณ โรงเรียนสอนศิลปะไทย Thai Craft Studio การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลแบ่งได้ดังนี้ 1) ผู้เรียนของไทยกราฟฟิกส์สตูดิโอ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านทัศนศิลป์ไทยจากหน่วยงานภาครัฐ 3) ผู้ก่อตั้งและผู้สอนทัศนศิลป์ไทยในไทยกราฟฟิกส์สตูดิโอ

การตรวจสอบเอกสารทั้ง 2 ประเภท จากผู้เชี่ยวชาญด้านทัศนศิลป์ไทย เพื่อให้เอกสารอ้างอิงที่ศึกษามีความน่าเชื่อถือ

เครื่องมือในการสัมภาษณ์ แนวทางการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบกึ่งมีโครงสร้างเครื่องบันทึกเสียง อุปกรณ์บันทึกภาพ โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์รอบของการวิจัยที่เตรียมไว้ แต่มีคำถามเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รายละเอียดอย่างถี่ถ้วน รวมทั้งสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการสอนทัศนศิลป์ไทยที่เปิดสอนในช่วงเวลา

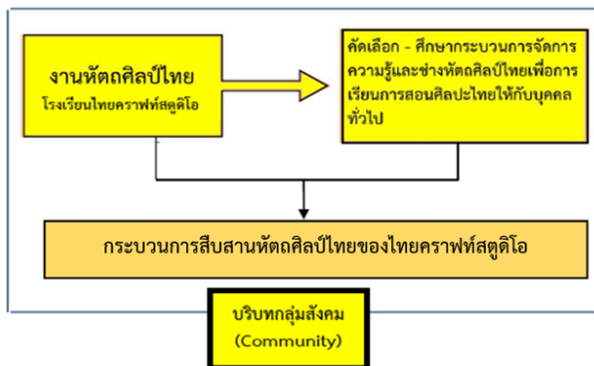
ขั้นตอนตรวจสอบข้อมูลสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้พิจารณาความเพียงพอของข้อมูลความน่าเชื่อถือ ความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method) คือ 1) ตรวจสอบจากแหล่งเวลา โดยใช้การสังเกต แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกัน แต่ต่างเวลากัน 2) ตรวจสอบจากแหล่งบุคคล ใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง 3) ตรวจสอบจากแหล่งเอกสารที่หลากหลายแหล่ง

ขั้นวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์คุณค่าของงานหัตถศิลป์ไทย
- 2) การวิเคราะห์การสืบสานคุณค่าของงานหัตถศิลป์ไทยของไทยคราฟท์สตูดิโอ
- 3) นำเสนอแนวทางการสืบสานคุณค่าของงานหัตถศิลป์ไทย: ไทยคราฟท์สตูดิโอ
- 4) สรุปและประมวลผล

จึงได้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา: (มานิตา จันทรช่วงโชติ, 2563)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบองค์ความรู้กระบวนการถ่ายทอดการทำงานของไทยคราฟท์สตูดิโออย่างเป็นขั้นเป็นตอน การคัดเลือกสรรคหัวข้อการอบรมงานหัตถศิลป์ไทยระยะสั้นสำหรับบุคคลทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการปฏิบัติงานตามแผนและมีการพัฒนาผลงานให้ดีขึ้นต่อเนื่อง ดังนี้

1. การบริหารจัดการหลักสูตรอบรมระยะสั้น

ลักษณะการเรียนการสอนศิลปะไทยและหัตถศิลป์ให้กับบุคคลทั่วไปของไทยคราฟท์สตูดิโอ (Thai Craft Studio) เน้นงานหัตถศิลป์ที่เป็นการผสมผสานทั้งงานไทยแบบดั้งเดิมและวัสดุประยุกต์ ซึ่งจุดประสงค์การเปิดสอนมีความตั้งใจที่จะสืบสานงานครุช่างศิลปะไทยให้กับบุคคลทั่วไปได้ลงมือทำตามเทคนิควิธี กระทั่งสามารถนำไปประยุกต์หรือต่อยอดเป็นอาชีพได้ สอนโดยครูผู้เชี่ยวชาญที่จะให้ความรู้และลงมือปฏิบัติจริง เช่น งานลายรดน้ำ งานปิดทองประดับลาย งานปักไหม งานปักดิน เป็นต้น โดยมีค่าใช้จ่ายเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์บางส่วนที่ผู้เรียนนำกลับไปใช้งานต่อได้มีการบริหารจัดการหลักสูตรอบรมระยะสั้น ดังนี้

ภาพที่ 3 สถานที่สอนศิลปะไทย Thai Craft Studio

ที่มา: (The cloud, 2563, ออนไลน์)

1. การวางแผน: การบริหารหลักสูตรอบรมต้องมีการวางแผนที่รอบคอบและมีเป้าหมายชัดเจน เช่น การกำหนดตารางเรียนแต่ละเดือน การวางแผนรับสมัคร การเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับผู้เรียน และการกำหนดเนื้อหาการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสามารถทำเสร็จได้ในเวลาที่กำหนด

2. การออกแบบการเรียนรู้: หลักสูตรอบรมถูกออกแบบวิธีสอนให้เข้าใจง่าย สามารถนำต่อยอดได้เองเน้นฝึกการลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) เพื่อให้เกิดประสบการณ์ เกิดกระบวนการแก้ปัญหา เหมาะสำหรับผู้คนทั่วไปที่ไม่เคยมีพื้นฐาน ใช้เวลาเรียน 1-2 วัน ระหว่างการปฏิบัติมีครูผู้ช่วยสาธิตตัวต่อตัว การออกแบบขึ้นรูปชิ้นงานใช้สวดลายงานที่ไม่ซับซ้อนแต่ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นไทย (ภาพที่ 4) วิธีการถ่ายทอดจะใช้วิธีการเรียนรู้อย่างธรรมชาติที่ครูช่างโบราณทำด้วยเทคนิคของงานช่างแต่ละแบบที่นำไปหายาก

ภาพที่ 4 ลายหม้อบุรณะขมิ้นและการออกแบบลายปักผ้าหน้าหมอน
ของไทยคราฟท์สตูดิโอ

ที่มา: (มานิตา จันทรช่วงโชติ, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

3. การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้: ครูผู้สอนจะใช้การเล่าประสบการณ์ เช่น จากการเรียนภาควิชาศิลปะประจำชาติวิทยาลัยเพาะช่างเล่าการฝึกฝนในอาชีพช่างหัตถศิลป์ในอดีตและปัจจุบัน การเข้าชมแสมงานศิลปะวัตถุในสถานที่สำคัญ หรือการเรียนรู้ร่วมกับช่างฝีมือที่มีประสบการณ์สำหรับบางคอร์สเรียน สร้างแรงบันดาลใจโอกาสและความเป็นไปได้ในการต่อยอดจากคอร์สอบรมระยะสั้น

4. การประเมินผล: การประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญในการบริหารหลักสูตรอบรมระยะสั้น ประเมินความสำเร็จโดยจำนวนผู้เรียนสามารถทำชิ้นงานได้สำเร็จภายในจำนวนวันที่กำหนด ผู้เรียนสามารถทำตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เรียน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรในครั้งต่อไป

5. การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต: การอบรมระยะสั้นในงานหัตถศิลป์ให้แก่บุคคลทั่วไป ให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยหลักสูตรเน้นการลงมือทำงานช่างศิลป์ไทยได้สำเร็จ โดยการให้ข้อมูลความรู้ด้านศิลปะไทยและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การให้คำแนะนำในการพัฒนาทักษะและความรู้เพิ่มเติมเพื่อสร้างสรรค์ชีวิตสำหรับผู้สนใจในงานหัตถศิลป์

2. การบริหารเชิงธุรกิจด้วยส่วนผสมการตลาด (Marketing Mix)

ไทยคราฟท์สตูดิโอบริหารงานในรูปแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด จึงอธิบายด้วยหลักการส่วนผสมการตลาด 4P แนวคิดโดยนักการตลาดชื่อฟิลลิป คอตเลอร์ (Philip Kotler) เป็นแนวทางในการวางแผนการตลาดในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งได้รับความนิยมและถูกนำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย โดย 4P ประกอบด้วย Product (ผลิตภัณฑ์) Price (ราคา) Place (ทำเลที่ตั้งร้าน) และ Promotion (การส่งเสริมการขาย) ซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักในการกำหนดยุทธวิธีทางการตลาดในธุรกิจ ดังนั้น พิจารณาแต่ละส่วน ดังนี้

Product (ผลิตภัณฑ์): คือสิ่งที่จะสร้างหรือบริการให้แก่ลูกค้า ประกอบด้วย วิทยาการ สถานที่ปฏิบัติการทางศิลปะ พร้อมอุปกรณ์หัตถศิลป์หรือหัตถกรรม จัดกิจกรรมท่องเที่ยวชมงานศิลปะ ผลิตภัณฑ์น้ำยาปิดทองที่พัฒนาขึ้นมาเอง

Price (ราคา): ราคาที่กำหนดสำหรับแต่ละคอร์สเรียนหรือบริการ ขึ้นอยู่กับขนาดชิ้นงาน วัสดุอุปกรณ์ จำนวนวันที่เรียน รวมอาหารและเครื่องดื่ม ชิ้นงานและอุปกรณ์บางอย่างสามารถนำกลับได้ ซึ่งราคาเริ่มต้นอยู่ประมาณ

1,900 – 3,900 บาท สอดคล้องกับศักยภาพกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พยาบาล แพทย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักออกแบบ นักศึกษา พนักงานเอกชน พระสงฆ์ ผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัวและผู้มีเวลาว่าง ซึ่งอยู่ในกลุ่มวัยทำงานระดับอาวุโส

Place (ทำเลตั้งร้าน): หมายถึง สถานที่ตั้งซึ่งใกล้สถานี่รถไฟฟ้าวัดอากาศเดินทางสะดวกและเข้าถึงได้ง่าย

Promotion (การส่งเสริมการขาย): กิจกรรมทางการตลาดที่ใช้เพื่อสร้างความตระหนักและสร้างความสนใจด้วยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น เครือข่ายสังคม โปรโมชั่นสำหรับนักเรียนเก่า หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มการขาย และสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียนหรือลูกค้า

3. การปรับตัวของงานช่างหัตถศิลป์ไทยในปัจจุบัน

การปรับตัวและการพัฒนาในบริบทของไทยกราฟต์สตูดิโอ งานวิจัยนี้ มีกระบวนการ ดังนี้ 1) คัดเลือกประเภทงานหัตถศิลป์และหัตถกรรม 2) ศึกษาวิธีการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ (ภาพที่ 5) 3) วางแผนถ่ายทอดขั้นตอนการทำงานให้เหมาะสมกับระยะเวลา 4) ศึกษาเครื่องมือทำการตลาด โดยปรับใช้โซเชียลมีเดียเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 5 (ซ้าย) แม่พิมพ์ลายดั้งเดิมทำจากหินสบู่ (Soapstone)

(ขวา) แม่พิมพ์ลายสมัยใหม่ทำจากเรซิน

ที่มา: (มานิตา จันทรช่วงโชติ, ผู้ถ่ายภาพ, 2563)

การถ่ายทอดงานทัศนศิลป์ไทยของไทยกราฟต์สตูดิโอที่ใช้การสื่อสารให้เข้ากับสังคมไทยสมัยใหม่ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ ดังนี้

1) การปรับเปลี่ยนสื่อวัสดุอุปกรณ์การทำงานทัศนศิลป์ให้สะดวกแก่ผู้เรียนที่เป็นบุคคลทั่วไปโดยบางคอร์สเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ผู้สอนจัดทำขึ้นเพื่อการอบรมแต่ละหัวข้อโดยเฉพาะซึ่งการกลั่นกรองขั้นตอนปรับวัสดุอุปกรณ์ โดยคำนึงสิ่งสำคัญ ดังนี้ 1) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ช่วยให้งานรวดเร็วขึ้น 2) การนำมาประยุกต์รูปแบบชิ้นงานให้ทันสมัย 3) ความปลอดภัยต่อผู้เรียน 4) การนำกลับไปทำเองได้และผู้เรียนสามารถทำได้ภายในหนึ่งวันหรือนำไปทำเองได้เร็วขึ้น หากต้องการพัฒนางานไปทำเองสามารถหาซื้อได้ง่ายตามท้องตลาดหรือร้านที่ขายอุปกรณ์ทำงานศิลปะ (เพียงอัมพร ทองยัง, 2563)

2) การปรับเปลี่ยนบทบาทครูช่างเป็นผู้บริการความรู้ จัดทำสื่อวิดีโอสอนและให้คำแนะนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ ผสมผสานทั้งวิธีการสอนแบบช่างโบราณและปัจจุบันซึ่งผู้เรียนและบุคคลทั่วไปสามารถเข้ามาศึกษาได้ตลอดเวลา

3) การปรับใช้สื่อประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ทัศนศิลป์ไทยของไทยกราฟต์สตูดิโอ ด้วยสื่อรูปแบบดิจิทัลบนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ได้แก่ Facebook Instagram Tiktok เป็นต้น มีการโพสต์และแบ่งปันผลงานที่เกี่ยวกับศิลปะความเป็นไทยอยู่เสมอ

4) ปรับเปลี่ยนหน้าที่ของวัตถุชิ้นงานทัศนศิลป์เป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์เติมเต็มความรู้ความสามารถของมนุษย์โดยสื่อสารให้เหมาะกับงานอดิเรกสำหรับผู้สนใจ แม้ไม่มีพื้นฐานก็สามารถเรียนรู้ริเริ่ม และลงมือฝึกฝนได้

5) เปลี่ยนสถานที่ คนทั่วไปรับรู้ว่างานช่างศิลป์แบบดั้งเดิมสแกนไว้เฉพาะสกุลช่างทัศนศิลป์และสถาบันการศึกษาในระบบเท่านั้น ไทยกราฟต์สตูดิโอปรับเปลี่ยนให้อยู่ในรูปแบบห้องปฏิบัติการศิลปะซึ่งให้บริการสอนแก่บุคคลทั่วไปและรับบูรณะซ่อมแซมศิลปะวัตถุด้วย (ภาพที่ 6)

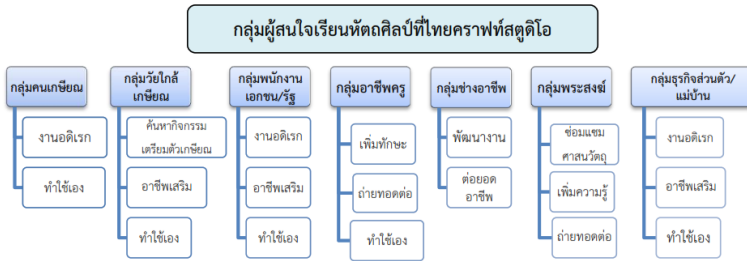

ภาพที่ 6 ผู้เรียนระหว่างปฏิบัติการงานหัตถศิลป์ ณ ไทยคราฟท์สตูดิโอ
ที่มา: (Thai Craft Studio, 2563)

4. คุณค่าการอบรมระยะสั้นที่มีต่อบุคคล

1) คุณค่าด้านปัญญา ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ด้านศิลปะไทยเพิ่มขึ้น มีความรู้ด้านกระบวนการทำงาน กระทั่งเกิดความสนใจหาความรู้เพิ่มเติมจากเรื่องที่มาอบรมมากขึ้น และนำไปสู่การค้นคว้าเกี่ยวกับลวดลายและงานหัตถศิลป์ไทยแขนงอื่น ๆ รวมทั้งสู่การสร้างงานเลี้ยงชีพ

2) คุณค่าด้านจิตใจ ผู้เรียนเกิดจิตใจสงบ มีสมาธิเพิ่มขึ้น ในการใส่ใจความละเอียดของชิ้นงานจะต้องมีความใจเย็นและอดทน ผู้เรียนใจจดจ่อกับผลงานที่อยู่ตรงหน้า มีความเยียบสงบ มีความตั้งใจทำผลงานของตนเองเพื่อให้เสร็จทันเวลา สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยได้สังเกตการณ์ขณะที่ปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ

ภาพที่ 7 กลุ่มผู้สนใจเรียนหัตถศิลป์ที่ไทยคราฟท์สตูดิโอ

ที่มา: (มานิตา จันทรช่วงโชติ, 2563)

จากภาพที่ 7 พบว่าผู้เรียนของไทยคราฟท์สตูดิโอมีภาระหน้าที่ในงานประจำหลากหลายอาชีพ เช่น พระสงฆ์ พยาบาล แพทย์ นักวิชาการ นักออกแบบ นักศึกษา พนักงานเอกชน เจ้าของธุรกิจ ผู้มีเวลาว่างซึ่งอยู่ในกลุ่มวัยทำงานระดับอาวุโสจะเห็นได้ว่าผู้เรียนได้ตระหนักในเรื่องการใช้เวลาว่างซึ่งสภาพการดำเนินชีวิต เวลา และการเดินทางเป็นสิ่งที่ทุกคนถือครองอย่างจำกัดในแต่ละวัน จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการบริหารเพื่อการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดประกอบกับความสนใจทำงานศิลปะไทยมาสนับสนุนศักยภาพของตนเอง จึงชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมนี้ตอบสนองเวลาว่างเป็นงานอดิเรกหรือช่องทางอาชีพเสริมได้

จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมประเภทอบรมเชิงปฏิบัติการระยะสั้นได้รับความนิยมในยุคปัจจุบัน เนื่องด้วยคนรุ่นใหม่ชอบแสวงหาตัวตนและค่านิยมการใช้ชีวิตที่รักอิสระเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง การแสวงหากิจการเล็ก ๆ ของตัวเองเป็นอีกวิธีที่จะช่วยให้ดำเนินชีวิตในรูปแบบที่ต้องการสอดคล้องกับ วิสาข์ สอดตระกูล (2562, ออนไลน์) และนิธิวิทย์ ชาติทรัพย์สิน (2562, ออนไลน์) ที่ได้กล่าวถึงการติดตามพฤติกรรมของผู้บริโภคในยุคใหม่ กลุ่มคนที่ซื้อสินค้าในปัจจุบันมีแนวโน้มจ่ายเงินสำหรับประสบการณ์มากกว่าของเป็นชิ้น ๆ กลุ่มนี้ถูกนิยามว่า “The Experience Generation” กลุ่มนี้พร้อมจ่ายเงินให้โดยไม่ลังเล นอกจากนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าวิถีทาง

ในการเชื่อมโยงผู้บริโภคร่วมกับชุดประสบการณ์ใหม่จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคสามารถแสดงประสบการณ์เหล่านั้นผ่านสื่อโซเชียลได้อย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้จึงนำมาสู่โอกาสทางธุรกิจเวิร์กช็อปสตูดิโอที่เติบโตขึ้นมาในเวลา

จากการศึกษาข้อมูลวิเคราะห์ได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคมส่งผลกระทบต่อลักษณะการถ่ายทอดงานและการยอมรับเข้าศึกษางานหัตถศิลป์ในภาพรวม ซึ่งแปรเปลี่ยนตามบริบทสังคม โดยผู้วิจัยได้เปรียบเทียบการช่างหัตถศิลป์ ยุคจารีตกับยุคสังคัมร่วมสมัย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการช่างหัตถศิลป์ไทยเปรียบเทียบการช่างหัตถศิลป์ไทย

เปรียบเทียบการช่างหัตถศิลป์ไทย		
ที่	ยุคจารีต	ยุคสังคัมร่วมสมัย
1	จำกัดแหล่งเรียนรู้ (บ้าน วัด วัง)	ไม่จำกัดแหล่งเรียนรู้
2	สกุลช่างเฉพาะทาง	สกุลช่างกลายเป็นสถาบันหรือโรงเรียน
3	สอนเฉพาะคนวงในใกล้ชิด	สอนให้ทุกคนที่เข้ามาเรียน
4	ใช้เวลาฝึกฝนไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับอรรถาธิบายครูช่าง	ใช้เวลาเรียนตามหลักสูตรที่กำหนด
5	ไม่มีเกณฑ์รับเข้า เน้นตั้งใจ จนกว่าครูยอมรับเป็นศิษย์	มีกำหนดเกณฑ์การสอบเข้าในสถาบันสอนช่างศิลป์
6	เรียนจนชำนาญเฉพาะทางตามสำนักสกุลช่าง	เรียนรู้ทุกแขนงของงานช่างหัตถศิลป์
7	ผลิตและซ่อมเครื่องราชูปโภคหรือชนชั้นสูง	ผลิตและซ่อมเครื่องราชูปโภคหรือชนชั้นสูง ผลิตของใช้ทั่วไปสำหรับบ้านเรือน และของที่ระลึก
8	ช่างหลวงใกล้ชิดกษัตริย์	อาชีพข้าราชการ/รับจ้าง/งานอดิเรก

(ที่มา: มานิตา จันทร์ช่วงโชติ, 2563)

จากตารางที่ 1 เปรียบเทียบการช่างหัตถศิลป์ไทย จุฬาลักษณ์ พยาขรนนท์ (2547, น. 8-10) กล่าวถึงช่างในสังคมอดีต (ยุคจารีต) เดิมมีช่างพื้นบ้านที่สร้างงานศิลปะไว้เป็นมรดกตกทอดมาถึงทุกวันนี้ ทั้งรูปแบบ วิธีการ เทคนิคต่างวัสดุต่าง ๆ มีหน้าที่ ดังนี้ ช่างเคลยศักดิ์ ช่างพระสงฆ์ ช่างหลวง ช่างมหาดเล็ก ช่างทหารใน ช่างบรรดาศักดิ์ ช่างสิบหมู่ โดยช่างเหล่านี้ก็มาจากการรวบรวมคนที่มีความสามารถฝีมือจากพื้นถิ่นพื้นบ้านเอามาเป็นช่างหลวงรวมไว้ในหมู่ ช่างศิลปะนั้นมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ตั้งเป็นกรมแล้วยกเลิกเพราะว่าระบอบราชการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ในสมัย พ.ศ. 2475 กรมช่างสิบหมู่เดิมถูกรวมเป็นกรมศิลปากร จากนั้นก็มาเป็นกองหัตถศิลป์ในกรมศิลปากรในปัจจุบัน

ผู้วิจัยมีทัศนะว่า ในอดีตการจะถ่ายทอดกรรมวิธีของงานช่างศิลปะไทยนั้นจะเลือกถ่ายทอดให้ศิษย์เฉพาะผู้ที่มีความความอดทนตั้งใจสูงเท่านั้น และมีความรักความผูกพันอย่างมาก เนื่องจากครูช่างเมื่อคิดค้นสิ่งใดได้มักจะปิดบังไว้กับตัวและส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวาจา แต่ในสภาพปัจจุบันนั้นเป็นสังคมแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างกว้างขวาง จึงทำให้ผู้คนเข้าถึงการเรียนรู้งานหัตถศิลป์ไทยได้ง่ายขึ้น เพราะได้รับการสนับสนุนให้อนุรักษ์สืบสานปรับปรุงพัฒนาให้เข้ากับบริบทผู้บริโภคตามยุคสมัย เช่น การเปิดสอนในสถาบันการศึกษา การจัดคอร์สอบรมระยะสั้น การบันทึกขั้นตอนกรรมวิธีงานช่างเพื่อเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ต่าง ๆ การจัดทำพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ อีกทั้งยังเกิดคุณค่าใหม่ในสังคมที่คนรุ่นใหม่ได้พยายามเติมเต็มตัวตนผ่านช่องทางการสื่อสารในยุคปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยกระบวนการถ่ายทอดหัตถศิลป์ไทยสู่บุคคลทั่วไปของห้องปฏิบัติการศิลปะไทยคราฟท์สตูดิโอ (Thai Craft Studio) พบว่า

ประการที่หนึ่ง กระบวนทัศน์ใหม่ของงานหัตถศิลป์คือการนำคุณค่าจากกระบวนการทำชิ้นงานปรับให้สอดคล้องกับแนวทางค่านิยมวิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน โดยบูรณาการระหว่างงานหัตถศิลป์กับวิธีบริหารจัดการแบบโลกทุนนิยม ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมพัฒนาประสบการณ์ทางสุนทรียภาพผ่านทางศิลปะไทยสามารถช่วยอุดช่องว่างระหว่างงานหัตถศิลป์ไทยกับบุคคลธรรมดาทั่วไปที่มีทัศนคติต่องานหัตถศิลป์ไทยว่ามีความห่างไกลและไม่มีส่วนสัมพันธ์อยู่ในชีวิตประจำวัน และเมื่อขั้นตอนการทำชิ้นงานถูกลดทอนให้เป็นสิ่งที่จับต้องได้และเกิดคุณค่าต่อชีวิตของผู้ลงมือรังสรรค์ในฐานะกิจกรรมอดิเรกในเวลาว่างผู้เรียนสามารถเลือกอย่างอิสระตามความต้องการของบุคคลเพื่อคุณค่าทางจิตใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด (สัมพันธ์ รอดพึ่งครุฑ, 2540, น. 10 - 11) อย่างไรก็ตาม การอบรมเชิงปฏิบัติการของไทยคราฟท์สตูดิโอสำหรับบุคคลทั่วไป แม้ว่าจะไม่สามารถมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการสร้างงานก็ตาม แต่จะได้เรียนรู้และเพลิดเพลินด้วยการมองความสวยงามของผลงานสำเร็จของตนเอง และได้เกิดความพึงพอใจและภูมิใจเป็นคุณค่าและประโยชน์ต่อบุคคล (Manita Janchoungchot (2022, p. 7) ขณะเดียวกันคุณค่าความงามและภูมิปัญญางานเชิงช่างฝีมือยังคงอยู่จึงเป็นสิ่งที่ควรยอมรับได้

ส่วนการเรียนรู้งานช่างศิลป์ไทยแบบระยะสั้นก็เพื่อปรับตัวให้เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมกรบริโภคของคนในยุคปัจจุบันที่ปัจเจกบุคคลต้องการดำเนินชีวิตตามความหมายและยกระดับตัวเองในการพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ และขณะเดียวกันพยายามใช้อัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านศิลปะประจำชาติเพื่อสร้างคุณค่าให้ตนเอง อีกทั้งพบว่ามีพระภิกษุมาเรียนด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในยุคปัจจุบันความรู้ในเชิงช่างหัตถศิลป์

ไม่ได้เกิดจากช่างในบ้าน วัด และวังโดยสิ้นเชิงอย่างในอดีตแล้ว แต่เป็นการจ้างทำหรือต้องเรียนรู้จากช่างนอก ประกอบกับระบบการศึกษา มีการจำกัดสถานะผู้เรียนตามคุณวุฒิและวัยวุฒิ สอดคล้องกับ ปวลกซ์ สุรัสวดี (2554, น. 296) กล่าวไว้ว่า กระบวนการสืบสานจากสกุลช่างปัจจุบัน ตั้งเป็นระบบงานคล้ายกับบริษัทเพื่อตั้งรับกับระบบธุรกิจของโลกปัจจุบัน ทดแทนรูปแบบการเรียนรู้ในสำนักช่างวัดเหมือนในสมัยโบราณ ครูช่างจะตามดูแลให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่ช่างผู้ฝึกงานและคอยแก้ไข หน้าที่งานอย่างต่อเนื่อง

ธอร์สไตน์ เว็บบลิน (Thorstein Veblen) เป็นนักสังคมวิทยา และนักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกันที่มีผลงานที่สำคัญเกี่ยวกับปัญหา การบริโภคในสังคม ผลงานที่เขียนขึ้นโดยเว็บเบลินที่มีความเป็นเอกลักษณ์ คือ “ทฤษฎีว่าด้วยเวลาว่าง” (The Theory of the Leisure Class) ซึ่งเผยแพร่ครั้งแรกในปี 1899 ผลงานนี้ได้กล่าวถึงภาวะทางสังคม ที่มีการบริโภคเป็นศูนย์กลางและสังเกตปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในการอธิบาย อย่างระบบเพื่อให้เห็นว่าการบริโภคเป็นการสะท้อนภาวะสังคมสมัยใหม่

ดังที่กล่าวมาต้องการชี้ให้เห็นว่า การอนุรักษ์ไม่ใช่แค่การจัดเก็บข้อมูล เท่านั้น แต่เป็นการสืบทอดและสานต่อสิ่งดั้งเดิมที่มีอยู่ให้คงอยู่ร่วมสมัยต่อไป ทำให้เกิดการเห็นคุณค่าของงานออกแบบเหล่านั้น สอดคล้องกับ กัมพล แสงเอี่ยม (2550, น. 1-12) เสนอไว้ว่าวัฒนธรรมร่วมสมัยคือการผสมผสานทางความคิด และวัฒนธรรมภายนอกมาร่วมกับวัฒนธรรมตนเองและเกิดการคัดสรร ของวัฒนธรรมต่างๆ หล่อหลอม เป็นวัฒนธรรมใหม่ที่สอดคล้องกับบริบท ทางสังคมนั้น ๆ

อย่างไรเสียเมื่อถึงเวลาที่ต้องมีกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ ในวาระโอกาสพิเศษ เช่น การบูรณะหรือปฏิสังขรณ์โบราณสถานและโบราณวัตถุ สำคัญของชาติ งานพระราชพิธีต่าง ๆ เป็นต้น ช่างฝีมือผู้เชี่ยวชาญงานหัตถศิลป์ แขนงต่าง ๆ ยังคงจำเป็นอยู่เสมอเพื่อยังคงดำรงรักษาศิลปะ และภูมิปัญญา

ตามวัตถุประสงค์ของรากฐานเดิมให้ดำรงคุณลักษณะความงดงามประจำชาติสืบต่อไปให้นานที่สุด

ประการที่สอง จากการศึกษาวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการจัดอบรมหัตถศิลป์ไทยระยะสั้นสำหรับ คนทั่วไปของไทยคราฟท์สตูดิโอ แตกต่างจากการแสวงหาความรู้จากครูช่างในวัด วัง และบ้านเมื่อสมัยช่วงที่ 1 (สมัยรัชกาลที่ 1-4) ซึ่งมีการเรียนแบบจารีตเมื่อรับการถ่ายทอดวิชาจากครูช่างผู้ชำนาญ และต้องเป็นช่างในแขนงจำเพาะสกุลช่างเท่านั้น เริ่มเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่ช่วงที่ 2 ของการก่อร่างสร้างกรุงรัตนโกสินทร์สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา การเรียนช่างหัตถศิลป์ไทยก็ถูกจัดเข้าระบบการศึกษาตามโรงเรียนสอนและสถาบันการศึกษาด้านศิลปะทั้งแบบตะวันตกและศิลปะไทยซึ่งแต่ละแบบก็มีจุดเด่นต่างกัน ปัจจุบันนี้ระบบการศึกษาตะวันตกมีบทบาทต่อระบบสถาบันการศึกษาไทยซึ่งเป็นการเรียนตามหลักสูตร และต้องเรียนให้ครอบคลุมหลากหลายแขนงของช่างศิลป์และค้นหาความเชี่ยวชาญของตนเอง

การวางแผนในอนาคตเพื่อผลักดันให้งานหัตถศิลป์ไทยเข้าถึงเด็กและเยาวชนมากขึ้นด้วยการหาแนวทางสร้างเครือข่ายของครูอาจารย์ที่กระจายตัวทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยนำความรู้จากไทยคราฟท์สตูดิโอไปสอดแทรกไว้ในกิจกรรมเสริมให้กับนักเรียนในโรงเรียนในช่วงเวลาว่าง เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการของงานหัตถศิลป์อย่างมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปมาทำความรู้จักงานหัตถศิลป์ ด้วยระยะเวลาที่สั้นและกระชับ ครูผู้สอนควรมองว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ปัญหา แต่เป็นโอกาสในการสืบสานให้งานหัตถศิลป์เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ซึ่งเป็นวิธีการสื่อสารงานหัตถศิลป์แก่ผู้บริโภคในยุคบริโภคนิยมใหม่ที่สนใจสร้างประสบการณ์ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ของไทยคราฟท์สตูดิโอสะท้อนคุณค่าของหัตถศิลป์ไทยอย่างแท้จริงที่มีความสร้างสรรค์ ยืดหยุ่น และมีความเข้าใจในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมอย่างดี

กระบวนการถ่ายทอดทัศนศิลป์สู่สังคมร่วมสมัยผ่านไทยคราฟท์สตูดิโอเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการนำสิ่งที่เป็นทัศนศิลป์ในประเทศไทยมาตีความร่วมสมัยและนำเสนอให้เข้าถึงได้ง่ายโดยใช้สถานที่ปฏิบัติการทางศิลปะไทยคราฟท์สตูดิโอเป็นตัวกลางในการแสดงผลงาน สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีความสัมพันธ์กับสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการสร้างสรรคและประยุกต์ใช้เทคนิคทัศนศิลป์ไทย ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างศิลปะและดีไซน์ นำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือผลงานที่สอดคล้องกับความต้องการและแนวโน้มของสังคมปัจจุบัน โดยเน้นความร่วมมือระหว่างช่างฝีมือไทยและนักออกแบบเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพและสร้างความประทับใจในสังคมร่วมสมัยได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นแนวทางการสืบสานคุณค่างานทัศนศิลป์ไทยของไทยคราฟท์สตูดิโอเพียงแห่งเดียว ในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาจากแหล่งอื่น ๆ ที่มีการเปิดจัดอบรมระยะสั้นทัศนศิลป์ไทย เพื่อได้แนวทางการสืบสานที่หลากหลายมุมมอง
2. การศึกษาแรงจูงใจของผู้เข้าอบรมระยะสั้นของไทยคราฟท์สตูดิโอ
3. แนวทางการศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าจากการถ่ายทอดงานทัศนศิลป์สามารถทำได้หลายสาขางานช่างสิบหมู่และสามารถเจาะจงในสาขาใดสาขาหนึ่ง เช่น งานปัก งานลงรักปิดทอง งานลายรดน้ำ งานฉลุไม้ เพื่อเกิดความรู้ในเชิงลึกด้านการจัดการอบรมระยะสั้นแต่ละหัวข้อ
4. งานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะโดยใช้การต่อยอดจากผู้เรียนทัศนศิลป์ไทยจากการอบรมระยะสั้น

เอกสารอ้างอิง

- กัมพล แสงเอี่ยม. (2559). วัฒนธรรมร่วมสมัยสู่การปรับเปลี่ยนรูปแบบงานหัตถกรรมผ้าทอท้องถิ่น. *วารสารศิลปกรรมสาร*, 11(1), 1-12.
- จุลทัศน์ พยาฆรานนท์. (2547). สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ กับงานฟื้นฟูงานช่างหัตถศิลป์ประเภทเครื่องคร่ำทอง - เงิน. *วารสารวิชาการ*, 7(3), 7-11
- นิธิวิทย์ ขาติทรัพย์สิน. (2562). *New Life the Modern Living Magazine*. สืบค้น 11 ตุลาคม 2563. <https://www.thaicity.co.th/uploads/ebook/file/20190328/dfijmstvy456.pdf>
- ปฐม ตาคะนันทน์. (2561). การบริโภคในวิถีชีวิตไทย. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาวิถีไทย หน่วยที่ 1-8*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เพียงอัมพร ทองยัง. (ผู้ร่วมก่อตั้งและครูสอนหัตถศิลป์ของไทยคราฟท์สตูดิโอ). สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2563.
- ปวลักชี สุรัสวดี. (2554). *การสืบสานภูมิปัญญาของสายสกุลช่างปูนปั้นจังหวัดเพชรบุรี*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- มานิตา จันทรช่วงโชติ. (2563). *กรอบแนวคิดในการวิจัย*. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- _____. (2563). *กลุ่มผู้สนใจเรียนหัตถศิลป์ที่ไทยคราฟท์สตูดิโอ*. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- _____. (2563). *การศึกษางานช่างศิลปะไทยสมัยรัตนโกสินทร์*. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- _____. (2563). *ผู้เรียนระหว่างปฏิบัติการงานหัตถศิลป์ ณ ไทยคราฟท์สตูดิโอ*. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.

- มานิตา จันทรช่วงโชติ. [ผู้ถ่ายภาพ]. (2563). แม่พิมพ์ลายดั้งเดิมทำจากหินสบู่ (Soapstone). [ภาพถ่าย]. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- _____. [ผู้ถ่ายภาพ]. (2563). แม่พิมพ์ลายสมัยใหม่ทำจากเรซิน. [ภาพถ่าย]. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- _____. [ผู้ถ่ายภาพ]. (2563). ลายหม้อบุรณะขมู่และการออกแบบลายปักผ้าหน้าหมอนของไทยคราฟท์สตูดิโอ. [ภาพถ่าย]. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- วิสาข์ สอดระกุล. (2562). *Creative Craft Transformation เมื่อธุรกิจคราฟท์ยุคใหม่ต้องหัดขายประสบการณ์*. สืบค้น 12 ตุลาคม 2563. <https://hr.tcdc.or.th/th/Articles/Detail/Contextual>.
- สัมพันธ์ รอดฟังครุฑ. (2540). งานวิจัยการใช้เวลาวางกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในเขตจังหวัดอุดรธานี. สถาบันราชภัฏอุดรธานี.
- Manita Janchoungchot. (2022). Transmission guideline of Thai traditional craftsmanship in the digital age. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies*, 22(1), 1-8.
- Thai Craft Studio. (2563). รอบสุดท้ายแล้วในปีกับคลาสเรียนปิดทองแบบครบทุกขั้นตอนครบทุกสูตร#ศิลปะไทยไม่ได้เป็นเรื่องไกลตัว#ศึกษาเพื่อสืบสาน. สืบค้น 20 ตุลาคม 2563. <https://www.facebook.com/Thai.craft.studio.TH/posts/3513208295407510>.
- The cloud. (2563). *Thai craft studio สตูดิโอช่างสิบหมู่ที่เชื่อว่าความรู้คือการอนุรักษ์ที่ยั่งยืนที่สุด*. สืบค้น 20 มีนาคม 2564. <https://readthecloud.co/thai-craft-studio>.